

Zbierka súdnych rozhodnutí

Spojené veci T-60/06 RENV II a T-62/06 RENV II

Talianska republika a Eurallumina SpA proti Európskej komisii

„Štátna pomoc — Smernica 92/81/EHS — Spotrebné dane z minerálnych olejov — Minerálne oleje používané ako palivo na výrobu oxidu hlinitého — Oslobodenie od spotrebnej dane — Selekatívna povaha opatrenia — Pomoc, ktorú možno považovať za zlučiteľnú so spoločným trhom — Pravidlá Spoločenstva o štátnej pomoci na ochranu životného prostredia — Usmernenia o regionálnej štátnej pomoci z roku 1998 — Legitímna dôvera — Právna istota — Zásada *lex specialis derogat legi generali* — Zásada prezumpcie zákonnosti a potrebného účinku aktov inštitúcií — Zásada riadnej správy vecí verejných — Povinnosť odôvodnenia“

Abstrakt – Rozsudok Všeobecného súdu (prvá rozšírená komora) z 22. apríla 2016

1. *Žaloba o neplatnosť — Právomoc súdu Únie — Návrhy smerujúce k tomu, aby bol inštitúcii udelený príkaz — Neprípustnosť*
(Článok 230 ES a článok 233 ods. 1 ES)
2. *Súdne konanie — Uvedenie nových dôvodov počas súdneho konania — Podmienky — Rozšírenie existujúceho žalobného dôvodu — Prípustnosť*
[Rokovací poriadok Všeobecného súdu (1991), článok 44 ods. 1 písm. c) a článok 48 ods. 2]
3. *Právo Európskej únie — Zásady — Právna istota — Dosah — Nezmeniteľnosť aktov inštitúcií — Dodržanie pravidiel právomoci a procesných pravidiel — Povinnosť zabrániť nesúladu, ku ktorému môže dôjsť pri výkone jednotlivých ustanovení práva Únie — Dosah a dôsledky v oblasti štátnej pomoci*
(Článok 88 ES)
4. *Pomoc poskytovaná štátmi — Pojem — Posúdenie vzhľadom na objektívnu situáciu, nezávisle od správania inštitúcií — Rozhodnutie Rady, ktorým sa členskému štátu v súlade so smernicou 92/81 povoľuje zaviesť oslobodenie od spotrebných daní — Posúdenie Komisie týkajúce sa neexistencie skreslenia hospodárskej súťaže a prekážky riadneho fungovania vnútorného trhu v tomto rámci — Neexistencia vplyvu na voľnú úvahu Komisie v oblasti štátnej pomoci — Neexistencia vplyvu na rozdelenie uvedených právomocí Zmluvou — Neexistencia prekročenia právomoci a porušenia článku 18 smernice 2003/96*

(Články 87 ES, 88 ES a 93 ES; smernica Rady 92/81, článok 8 ods. 4 a 5, a smernica Rady 2003/96, článok 18; rozhodnutie Rady 2001/224)

5. *Pomoc poskytovaná štátmi — Pojem — Posúdenie vzhľadom na objektívnu situáciu, nezávisle od správania inštitúcií — Rozhodnutie Rady, ktorým sa členskému štátu v súlade so smernicou 92/81 povoľuje zaviesť oslobodenie od spotrebných daní — Posúdenie Komisie týkajúce sa neexistencie skreslenia hospodárskej súťaže a prekážky riadneho fungovania vnútorného trhu v tomto rámci — Neexistencia vplyvu na voľnú úvahu Komisie v oblasti štátnej pomoci — Neexistencia porušenia zásad právnej istoty a potrebného účinku, ako aj článku 8 ods. 5 smernice 92/81*
(Články 87 ES, 88 ES a 93 ES; smernica Rady 92/81, článok 8 ods. 4 a 5, a smernica Rady 2003/96, článok 18; rozhodnutie Rady 2001/224)
6. *Súdne konanie — Návrh na začatie konania — Formálne náležitosti — Zhrnutie dôvodov, na ktorých je návrh založený — Podobné požiadavky na výhrady uvedené na podporu žalobného dôvodu — Nepresná formulácia výhrady — Nepripustnosť*
[Článok 225 ES; Rokovací poriadok Všeobecného súdu (1991), článok 44 ods. 1]
7. *Pomoc poskytovaná štátmi — Pojem — Selektívna povaha opatrenia — Odchýlka od všeobecného daňového systému — Referenčný rámec na stanovenie existencie hospodárskej výhody*
(Článok 87 ods. 1 ES)
8. *Pomoc poskytovaná štátmi — Existujúca pomoc a nová pomoc — Konanie o preskúmaní pomoci — Odlíšne konania — Účinky rozhodnutia o nezlučiteľnosti*
(Článok 88 ES)
9. *Pomoc poskytovaná štátmi — Existujúca pomoc a nová pomoc — Kvalifikovanie ako existujúca pomoc — Rozhodnutie Rady, ktorým sa členskému štátu v súlade so smernicami 92/81 a 2003/96 povoľuje zaviesť oslobodenie od spotrebných daní — Rozhodnutie, ktoré nemožno kvalifikovať ako rozhodnutie o povolení schémy pomoci — Oslobodenie od dane, ktoré nemožno kvalifikovať ako existujúcu pomoc*
[Články 87 ES, 88 ES a 93 ES; nariadenie Rady č. 659/1999, článok 1 písm. b); smernica Rady 92/81, článok 8 ods. 4, a smernica Rady 2003/96, článok 18 a príloha II; rozhodnutie Rady 2001/224, článok 1 ods. 2]
10. *Pomoc poskytovaná štátmi — Zákaz — Výnimky — Voľná úvaha Komisie — Kritériá posúdenia — Účinok usmernení prijatých Komisiou*
(Článok 87 ods. 3 ES; oznámenia Komisie 2001/C 37/03 a 98/C 74/06)
11. *Pomoc poskytovaná štátmi — Rozhodnutie Komisie — Súdne preskúmanie — Hranice — Posúdenie zákonnosti rozhodnutia na základe informácií dostupných v čase jeho prijatia*
(Článok 88 ods. 3 ES a článok 230 ES)
12. *Pomoc poskytovaná štátmi — Zákaz — Výnimky — Pomoc, ktorú možno považovať za zlučiteľnú s vnútorným trhom — Pomoc zameraná na regionálny rozvoj — Kritériá — Existencia konkrétneho regionálneho problému — Povinnosť zistiť, či je pomoc nevyhnutná pre regionálny rozvoj*
[Článok 87 ods. 3 písm. a) ES; oznámenie Komisie 98/C 74/06, body 4.15 až 4.17]

13. *Pomoc poskytovaná štátmi — Vymáhanie protiprávnej pomoci — Pomoc poskytnutá v rozpore s procesnými pravidlami článku 88 ES — Prípadná legitímna dôvera príjemcov — Podmienky a obmedzenia — Nečinnosť Komisie — Absencia legitímnej dôvery — Výnimočné okolnosti — Neexistencia*

(Články 87 ES a 88 ES; nariadenie Rady č. 659/1999, článok 14 ods. 1; smernice Rady 92/81 a 2003/96)

14. *Pomoc poskytovaná štátmi — Vymáhanie protiprávnej pomoci — Pomoc poskytnutá v rozpore s procesnými pravidlami článku 88 ES — Prípadná legitímna dôvera príjemcov — Podmienky a obmedzenia — Ukončenie legitímnej dôvery zverejnením rozhodnutia začať konanie vo veci formálneho zisťovania v prípade výnimočných okolností*

(Články 87 ES a 88 ES; nariadenie Rady č. 659/1999, článok 14 ods. 1; smernice Rady 92/81 a 2003/96)

15. *Pomoc poskytovaná štátmi — Rozhodnutie Komisie o začatí konania vo veci formálneho zisťovania o štátnom opatrení — Povinnosť vydať rozhodnutie v primeranej lehote — Neexistencia vplyvu v prípade pomoci, ktorá nebola riadne oznámená Komisii — Porušenie — Neexistencia prekážky vymáhania pomoci — Hranice — Porušenie práva na obhajobu*

(Článok 88 ES; nariadenie Rady č. 659/1999, článok 7 ods. 6 a článok 13 ods. 2)

16. *Žaloba o neplatnosť — Dôvody — Neexistencia alebo nedostatok odôvodnenia — Dôvod odlišujúci sa od dôvodu týkajúceho sa materiálnej zákonnosti*

(Články 230 ES a 253 ES)

17. *Súdne konanie — Trovy konania — Zaviazanie účastníka konania, ktorý mal vo veci úspech, na úhradu časti svojich vlastných trov konania*

[Článok 225 ES; Rokovací poriadok Všeobecného súdu (1991), článok 135]

1. Pozri text rozhodnutia.

(pozri bod 43)

2. Pozri text rozhodnutia.

(pozri body 45, 46)

3. Zásada právnej istoty predstavuje všeobecnú zásadu práva Únie, ktorej cieľom je zabezpečiť predvídateľnosť situácií a právnych vzťahov v pôsobnosti práva Únie. Na tento účel je nevyhnutné, aby inštitúcie rešpektovali nezmeniteľnosť aktov, ktoré prijali a ktoré ovplyvňujú právne a faktické postavenie právnych subjektov, takže tieto akty budú môcť zmeniť len pri dodržaní pravomoci a procesných pravidiel.

Dodržanie zásady právnej istoty tiež vyžaduje, aby inštitúcie zásadne predchádzali nezrovnalostiam, ku ktorým môže dochádzať pri vykonávaní jednotlivých ustanovení práva Únie, a to osobitne v prípade, keď tieto ustanovenia sledujú rovnaký cieľ, ako je cieľ nenarušenej hospodárskej súťaže na spoločnom trhu. V tejto súvislosti zásada právnej istoty v oblasti štátnej pomoci vyžaduje, že ak Komisia z dôvodu porušenia svojej povinnosti náležitej starostlivosti vytvorila nejasnú situáciu tým, že do uplatniteľnej

právnej úpravy zaviedla prvky neistoty a nejasnosti v spojení s okolnosťou, že napriek svojej vedomosti o dotknutej pomoci dlhodobo nekonala, prináleží jej vyjasniť uvedenú situáciu skôr, než podnikne akékoľvek opatrenia s cieľom nariadiť vrátenie už poskytnutej pomoci.

(pozri body 63, 183)

4. Postup stanovený v článku 8 ods. 4 smernice 92/81 o zosúladení štruktúr spotrebných daní z minerálnych olejov, ktorý Rade priznáva právomoc na návrh Komisie ktorémukoľvek členskému štátu jednomyselne povoliť zavedenie ďalších oslobodení od dane alebo daňových úľav, ktoré nie sú upravené v uvedenej smernici, a to z dôvodov osobitných politík, má odlišný účel a pôsobnosť než režim zavedený v článku 88 ES.

Vzhľadom na to rozhodnutie Rady, ktorým sa členskému štátu v súlade s článkom 8 ods. 4 tejto smernice povoľuje zaviesť oslobodenie od spotrebných daní, nemôže mať za následok to, že by sa Komisii bránilo vo výkone právomocí, ktoré jej zveruje Zmluva, a v dôsledku toho ani začatiu postupu upravenému v článku 88 ES na účely posúdenia, či toto oslobodenie predstavuje štátnu pomoc, a ak je to potrebné, ani prijatiu na konci tohto postupu rozhodnutia, ktorým sa konštatuje existencia takejto pomoci.

Okrem toho okolnosť, že rozhodnutia Rady o povolení priznávajú úplné oslobodenie od spotrebných daní stanovením presných geografických a časových podmienok a že tieto posledné uvedené podmienky členské štáty prísne dodržiavajú, nemá vplyv na rozdelenie právomocí medzi Radu a Komisiu, a teda nemôže Komisiu pozbaviť výkonu jej právomocí.

Z toho vyplýva, že postupom stanoveným v článku 88 ES na účely preskúmania, či oslobodenie od spotrebných daní predstavuje štátnu pomoc, a prijatím rozhodnutia, ktorým sa konštatuje existencia takejto pomoci na koniec tohto postupu, bez predchádzajúceho vykonania postupu stanoveného v článku 8 ods. 5 smernice 92/81, hoci článok 1 ods. 2 rozhodnutia 2001/224 o znížených sadzbách spotrebnej dane a oslobodení od takých daní z určitých minerálnych olejov použitých na zvláštne účely výslovne povoľoval dotknutému členskému štátu pokračovať v uplatňovaní tohto oslobodenia od dane, Komisia neporušuje zásady právnej istoty a potrebného účinku aktov inštitúcií, a ani článok 8 ods. 5 smernice 92/81. Rozhodnutia Rady o povolení prijaté na návrh Komisie môžu mať totiž účinky len v oblasti, na ktorú sa vzťahujú pravidlá v oblasti harmonizácie právnych predpisov týkajúcich sa spotrebných daní, bez vplyvu na účinky prípadného rozhodnutia, aké môže Komisia prijať v rámci výkonu svojich právomocí v oblasti štátnej pomoci.

(pozri body 65 – 67, 69, 72)

5. Pojem štátna pomoc zodpovedá objektívnej situácii a nezávisí od správania alebo vyhlásení inštitúcií. Preto skutočnosť, že Komisia sa pri prijímaní rozhodnutí Rady podľa článku 8 ods. 4 smernice 92/81 o zosúladení štruktúr spotrebných daní z minerálnych olejov domnievala, že oslobodenia od spotrebnej dane z minerálnych olejov používaných ako palivo na výrobu oxidu hlinitého nevedú k skresleniu hospodárskej súťaže a nie sú prekážkou riadneho fungovania spoločného trhu, nemôže brániť tomu, aby boli uvedené oslobodenia od dane kvalifikované ako štátna pomoc v zmysle článku 87 ods. 1 ES, ak sú podmienky existencie štátnej pomoci splnené. Z toho *a fortiori* vyplýva, že Komisia nie je na účely kvalifikácie oslobodení od spotrebnej dane ako štátnej pomoci viazaná posúdeniami Rady v rámci jej rozhodnutí v oblasti harmonizácie právnych predpisov týkajúcich sa spotrebných daní, podľa ktorých uvedené oslobodenia nevedú k skresleniu hospodárskej súťaže a nie sú prekážkou pre riadne fungovanie spoločného trhu.

Z toho vyplýva, že postupom stanoveným v článku 88 ES na účely preskúmania, či sporné oslobodenie od dane predstavuje štátnu pomoc, a prijatím rozhodnutia, ktorým sa pomoc vyhlasuje za nezlučiteľnú so spoločným trhom a nariaďuje sa jej vrátenie na koniec tohto postupu, Komisia len vykonávala

právomoci, ktoré jej zveruje Zmluva o ES v oblasti štátnej pomoci, a že tým neporušila ani zásady právnej istoty a *lex specialis derogat legi generali*, ani prezumpciu zákonnosti a potrebný účinok aktov inštitúcií.

(pozri body 72 – 74, 77, 81 – 84)

6. Pozri text rozhodnutia.

(pozri body 89 – 91)

7. Pozri text rozhodnutia.

(pozri body 97 – 99, 101)

8. Pozri text rozhodnutia.

(pozri bod 108)

9. Pozri text rozhodnutia.

(pozri body 110, 111)

10. Pozri text rozhodnutia.

(pozri body 127, 128, 147)

11. Pozri text rozhodnutia.

(pozri bod 132)

12. Pozri text rozhodnutia.

(pozri body 143, 152, 157)

13. Pozri text rozhodnutia.

(pozri body 174 – 176, 187, 188, 192)

14. Členský štát, ktorého orgány poskytli pomoc v rozpore s pravidlami postupu stanovenými v článku 88 ES, sa môže odvolávať na legitímnu dôveru podniku, ktorý je príjemcom, aby na súde Únie napadol platnosť rozhodnutia Komisie, ktoré mu nariaďuje vymáhať pomoc, nie však na to, aby sa vyhol povinnosti prijať opatrenia potrebné na účely jeho vykonania. Vzhľadom na podstatnú úlohu, akú má oznamovacia povinnosť v súvislosti s umožnením účinného preskúmania štátnej pomoci Komisiou, ktorá má kogentnú povahu, však môžu mať príjemcovia pomoci v zásade legitímnu dôveru, pokiaľ ide o zákonnosť uvedenej pomoci, len vtedy, keď bola poskytnutá v súlade s postupom stanoveným v článku 88 ES a starostlivý hospodársky subjekt musí byť za bežných okolností schopný sa ubezpečiť, že uvedený postup bol dodržaný.

Za týchto podmienok zdržanie Komisie pri rozhodnutí, že určitá pomoc je protiprávna a musí byť členským štátom zrušená a vymáhaná, môže za určitých okolností vyvolať v príjemcoch tejto pomoci legitímnu dôveru, ktorá môže brániť Komisii uložiť uvedenému členskému štátu povinnosť, aby nariadil vrátenie tejto pomoci. Vzhľadom na požiadavky vyplývajúce zo zásad ochrany legitímnej dôvery a právnej istoty takáto nejasná situácia vytvorená rozhodnutiami Rady prijatými na návrh Komisie, ktorými sa členskému štátu povoľuje zaviesť oslobodenia alebo zníženia spotrebnej dane podľa

smernice 92/81 o zosúladení štruktúr spotrebných daní z minerálnych olejov, bráni len vymáhaniu pomoci poskytnutej na základe sporného oslobodenia od dane do dňa uverejnenia rozhodnutia o začatí konania vo veci formálneho zisťovania v Úradnom vestníku Európskej únie. Od uvedeného uverejnenia však príjemca pomoci musí vedieť, že ak sporné oslobodenie od dane predstavuje štátnu pomoc, musí byť povolené Komisiou v súlade s článkom 88 ES. Z toho vyplýva, že uverejnenie rozhodnutia o začatí konania vo veci formálneho zisťovania skutočne ukončilo legitímnu dôveru, ktorú mohol predtým príjemca pomoci mať, pokiaľ ide o zákonnosť takéhoto oslobodenia od dane. Týmto uverejnením sa totiž odstraňuje akákoľvek neistota súvisiaca so znením rozhodnutí Rady o povolení, pokiaľ ide o skutočnosť, že predmetné opatrenia vyžadovali jej povolenie v súlade s článkom 88 ES, ak predstavujú štátnu pomoc.

Napokon pokiaľ ide o výnimočné okolnosti, na základe ktorých mohla oprávnené vzniknúť legitímna dôvera príjemcu protiprávnej pomoci, že táto pomoc je zákonná, a pokiaľ nebola Komisii oznámená schéma pomoci, je irelevantné hovoriť o jej nečinnosti. Takéto riešenie platí aj v prípade, keď bola schéma pomoci vykonaná bez toho, aby bolo vopred oznámené vykonanie, ako to vyžaduje rozsudok z 11. decembra 1973, Lorenz, 120/73, a teda bez toho, aby bol v celom rozsahu dodržaný postup stanovený článkom 88 ES.

(pozri body 179 – 181, 188 – 190, 217)

15. Samotná skutočnosť, že nariadenie č. 659/1999 ustanovujúce podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 88 ES okrem premlčacej lehoty 10 rokov od poskytnutia pomoci, po uplynutí ktorej už nemožno nariadiť vrátenie pomoci, nestanovuje žiadnu lehotu, a to ani orientačnú, na to, aby Komisia preskúmala protiprávnu pomoc, pričom podľa článku 13 ods. 2 uvedené nariadenie stanovuje, že Komisia nie je viazaná lehotou stanovenou v článku 7 ods. 6 tohto nariadenia, nebráni tomu, aby súd Únie overil, či táto inštitúcia dodržala primeranú lehotu alebo nekonala mimoriadne neskoro.

Podľa článku 7 ods. 6 nariadenia č. 659/1999 je totiž referenčná lehota na ukončenie konania vo veci formálneho zisťovania v rámci oznámenej štátnej pomoci 18 mesiacov. Táto lehota, aj keď sa neuplatňuje na protiprávnu pomoc v súlade s článkom 13 ods. 2 nariadenia č. 659/1999, poskytuje užitočný referenčný bod na posúdenie primeranosti doby trvania konania vo veci formálneho zisťovania týkajúceho sa protiprávneho vykonania opatrenia.

V tejto súvislosti sa lehota v trvaní niečo viac ako 49 mesiacov od prijatia rozhodnutia o začatí konania vo veci formálneho zisťovania do prijatia rozhodnutia, ktorým sa konštatuje štátna pomoc a nariaďuje sa jej vymáhanie, ktorá je niečo viac ako dvojnásobok lehoty stanovenej v článku 7 ods. 6 nariadenia č. 659/1999 na ukončenie konania vo veci formálneho zisťovania v rámci oznámenej štátnej pomoci, zdá byť neprimeraná. Takáto lehota navyše nie je odôvodnená v prípade, keď ide o spisy, ktoré nevykazujú žiadne zrejme ťažkosti a o ktorých si Komisia mohla utvoriť názor už pred začatím konania vo veci formálneho zisťovania.

Porušenie zásady primeranej lehoty však neodôvodňuje zrušenie rozhodnutia prijatého na konci tejto lehoty, pokiaľ nebolo zároveň porušené právo dotknutých podnikov na obhajobu.

(pozri body 182, 196, 199 – 201, 210)

16. Pozri text rozhodnutia.

(pozri bod 234)

17. Pozri text rozhodnutia.

(pozri body 245, 247)